

***Iorgos Sarandaris** (1908-1941)**

1. Cândva, marea...

Cândva, marea ne ridica
și ne așeza pe aripile ei;
și împreună cu ea ne prindeau în năvod
păsările cerului.
În timpul zilelor ne scăldam în glasuri și culori;
serile ne întindeam sub copaci și sub nori,
iar nopțile ne trezeam ca să intonăm cântece;
era pe-atunci timpul furtună și pieire pentru lume
și doar pe urmă se lăsa liniștea.
Dar noi ne vedeam de drum netulburăți,
dăruind și primind bucurie.
Dinspre stânci și până-n munți
ne era călăuză Galaxia,
iar când lipsea marea, ne era alături Dumnezeu.

* Iorgos Sarandaris, poet și filosof, s-a născut la Constantinopol, pe data de 20 aprilie a anului 1908, și a murit la Atena, pe 25 februarie 1941.

A studiat dreptul la Universitatea din Bologna, dar a dovedit de timpuriu o reală înclinație către poezie, înclinație pe care a urmat-o pentru tot restul scurtei sale vieți.

Sederea în Italia a fost un pretext pentru a cunoaște în amănunt curentele literare care erau în vogă în Europa acelor vremuri.

În anul 1931 s-a întors în Grecia, aducând cu el „existențialismul” filosofic european, versul liber și „cuvântul clar”.

În contextul ruinelor și al șocurilor de tot felul pe care le încerca societatea de după război, Sarandaris a fost pentru o vreme uitat. O primă readucere în atenția publicului cititor a operei sale i s-a datorat prietenului și admiratorului său, I. Marinakis, care a întreprins o muncă sistematică de aducere la lumină și analiză a acesteia, la 15-20 de ani după moartea poetului.

Cunoscătorii operei lui Sarandaris, deși nu mulți la număr, au fost îndeajuns de entuziaști, dar și lucizi pentru a-i prețui „febra” fără egal ce-o străbate, a cărei împlinire numai creatorii de artă știu că n-o poate împiedica decât moartea.

În ultimii ani, în rândurile cercurilor avizate a prins contur un amplu dialog filosofic pe tema operei lui Sarandaris.

Moartea a pus capăt elanului spiritului neliniștit și plin de profunzime al tânărului care năzuia spre o inovație a tehnicii poetice prin austeritatea versului, caracterul „i-mediat” și limpezimea mesajului.

După cum observă Takis Varvitsiotis, Sarandaris face parte dintre cei care au căutat întreaga viață (și au reușit) să-i convingă pe cei care ar mai fi putut avea îndoieli în această privință, că „poezia este modalitate de a accede la adevărul uman, de a birui nefericirea netălmăduită a destinului, de a birui agonia morții și certitudinea nimicniciei; poezia este soluție – soluție posibilă și mântuitoare, confirmare a nemuririi”.

Convingere care transpare cu claritate și dintr-un distih al lui Sarandaris: „A nu mai fi poeți înseamnă a abandona totul, / a evada de pe câmpul de luptă”.

2. Somnul în priviri

Susură somnul în priviri
ca și cum ar fi apă de izvor,
ca și cum ar fi păstor al basmului
care a obladuit generații imaculate
și acum adună copii, ca să-i trimită în cer,
înainte ca el să moară.

3. Aici cerul îți deschide iar porțile

Se ridică iar stindardul.
Noi intrăm fără nici o teamă.
Păsările intră împreună cu noi.
Fulgeră cetatea, fulgeră cugetul nostru.
Fantezia inundă grădinile,
copiii se opresc la izvoare,
ciocârlile se reazemă de câmpuri,
iar îngerii fac popasuri printre crengi de lămâi.
Pretutindeni, privighetorile se trezesc din somn.
Fluierile cântă și vuiesc.
Tot cântec este și cenușa morților,
căci morții se nasc din nou undeva...
Dumnezeu ne-a adunat de pretutindeni.
Avem mâinile curate și intrăm.

3. Primăvara și Vântul

Vântul ne curge în inimă
asemeni cerului ce-a rătăcit drumul.
Copacii se ostenesc în zadar să-l lege.

Vântul ne respiră în inimă,
ca un soldat ce se năpustește spre câmpul de luptă.
Primăvara, împreună cu miremele pământului,
îi dă binețe în vale.

Primăvara-i fecioară pe care n-am știut-o
și care pe toți ne-a sărutat cu îndrăzneală
înainte ca noi înșine să i-o fi cerut.
Acum îmbrățișează, nebunatică, vântul
și ne obligă să-l iubim și noi...

4. Un cer...

Un cer răsufle pentru voi,
ochi ai mei,
acum, c-ați rămas, orfani de orice durere,
să îmbrățișați doar o culoare...

5. Eroii ai unei reverii prețioase

Printr-o amintire a trecut somnul.
Din primăvară am intrat în vară,

eroi ai unei prețioase reverii.
Iar cugetul nostru nu s-a mirat.
N-am tulburat pe nimeni.
Am ascultat doar căderea fiorului timpului.
N-am văzut decât Universul
păzindu-și farmecele, asemeni păstorului,
pe pajiștile primite de la Dumnezeu.

6. Inima noastră...

Inima noastră e val care nu se izbește de țărni. Cine poate ghici marea din care ni se naște inima?
Inima noastră e val tainic, neînspumat, care trage în tăcere spre un țărni sau altul, unde sculptează basorelieful unui dor care nu cunoaște dezamăgire și ignoră liniștea.

7. ***

Când moare iubirea
e nevoie să se facă tăcere mare,
ca să poată găsi, la marginea durerii,
faimosul port numit uitare.

8. Încă n-am izbutit...

Încă n-am izbutit să vărs vreo lacrimă
deasupra ruinelor și distrugerii.
Încă n-am privit bine morții,
n-am apucat să văd că nu mai sunt lângă mine,
că au pierdut aerul pe care eu continui să-l respir,
că zumzetul numelor lucrurilor
nu le mai ajunge la ureche.
Încă n-au nechezat caii
pe care încaltec să ajung la ei,
ca să le vorbesc,
să plâng împreună cu ei
și apoi să-i ridic, ca să stea drepti -
să ne ridicăm cu toții ca și cum am fi un singur om,
ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat vreodată,
ca și cum lupta n-ar fi trecut pe deasupra capetelor
noastre.

9. Am văzut cerul...

Am văzut cerul –
cu ochii mei i-am deschis pe-ai lui,
iar el mi-a vorbit cu limba mea;
ne-am înfrățit,
am întins masa și-am ospătat împreună,
ca și cum întreg timpul ne-ar fi stat înaintea.

Și-mi amintesc și soarele
care râdea și plângea, totodată...

10. Vis

Ca un nor alb,
umbra ta a acoperit somnul

pe care-l dorm într-un paradis greu de găsit.
Ascult cântecul pe care-l intonezi de sub soare,
dar înlăuntrul glasului tău mi se întunecă privirea
și nu mai pot vedea cerul.

11. Al ființei

Ființă,
dar al imaculatei noastre esențe,
zâmbet care scrijelește noaptea veșnică,
lasă-ți cununa deasupra plopilor,
adu-n pădurea adormită foșnetul visului
care ne-a trezit pe noi,
cei ce păstrăm tăcerea...

12. Trei poeme ale mării (fragment)

S-a dus viața noastră
ori s-au dus păsările
din palma lui Dumnezeu?
Au slobozit focuri de armă
ca să le ucidă.
Viața noastră a devenit mai frumoasă-
seamănă nespun cu o stea, când o privesc
și n-o pot coborî pe țărni
s-o prefac în vapor...

O, porumbel al sufletului, mergi cu bine,
Mergi purtat de vântul de sud
și sărută-mi toate mărgăritarele
câte întâlnești în cale,
iar dacă nu mă vei mai vedea,
nu te teme,
căci voi sărbători împreună cu tine.

În călătoria noastră vom ridica apele mării
să binecuvinteze ce am iubit
și nu mai uităm.

În grădină s-a retras porumbelul.
În grădină s-a retras sufletul meu.
De vara vieții îmi amintesc, așadar,
ca și cum ai fi singura primăvară de pe pământ,
o, zi a nașterii mele...

